

[Borgbjerg.]

og saa kommer der nærmere Regler derfor. Der gives Regler for Kirkebygninger og Præstegaarde, og saa hedder det:

„...de øvrige kirkelige Midler indgaar i et Religionsfond under Statens Kontrol. Renterne af dette Fond fordeles mellem alle anerkendte Trossamfund i Forhold til deres Medlemstal. Omfordeling finder Sted hvert tiende Aar.“

Saa kommer der en Bestemmelse, som vakte megen Strid, og som man navnlig ogsaa fra radikal Side protesterede imod, at naar $\frac{2}{3}$ af de folkekirkelige Menigheder vedtager at slutte sig til et og samme evangelisk-lutherske Trossamfund, skulde de kunne betragte sig som og faa Navnet „den danske evangelisk-lutherske Kirke“.

Saa kommer som Punkt 4 — det vil jeg minde ikke mindst yngre Medlemmer, som ikke har disse Forhandlinger nærværende, om —:

„Skolen bliver konfessionsløs“.

Der skulde forbeholdes et vist Timetal til en fri Religionsundervisning.

Altsaa, disse meget kirkelige Mænd i Udvalget af 1916 drog ogsaa her den fulde Konsekvens af Kirkens Adskillelse fra Staten, nemlig Skolens Adskillelse fra Kirken. Adskilles Kirken fra Staten, maa naturligvis ogsaa Skoletilsynet fjernes fra Kirken og forbeholdes Staten. Alle disse Mænd — jeg behøver ikke at nævne Navne, men de vil se Indre Missions Mænd, Højkirkelige, Grundtvigianere, det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen — erklærer, at de vil gaa ind i en Drøftelse paa dette Program: Skolen bliver konfessionsløs. Det er Grundtvigs gamle Krav. Det er hele Venstres Standpunkt fra Skolelovsbetænkningen i 1873.

Resten skal jeg ikke opholde mig ved, det har ikke saa stor principiel Betydning. Jeg vil dog nævne, at de paagældende Mænd gik til alle de politiske Partier, og om Forhandlingen med Socialdemokratiet erklærede de, at de drøftede Sagen med 3 Medlemmer af det socialdemokratiske Parti, og disse 3 Medlemmer erklærede, at deres Gruppe sikkert ikke vilde indlade sig paa en Forhandling om den første Mulighed, altsaa Opretholdelsen af Folkekirken med det, man kalder en Kirkeforfatning — jeg har mange Gange gjort opmærksom paa, at en Kirkeforfatning har vi jo; det skal jeg nu ikke komme nærmere ind paa. Hvad den anden Mulighed angaar, Adskillelsen mellem Stat og Kirke, erklærede man sig villig til at arbejde for den, og man havde ikke paa noget Punkt nogen væsentlig Indvending

at gøre mod de Principper for en Adskillelse, som Underudvalget havde fremsat. Man udtalte sin Redebonhed til ved en eventuel Adskillelse at imødekomme de Ønsker fra Kirkens Side, som forelaa. Underudvalgets Forslags Grundrids blev senere forelagt det socialdemokratiske Parti, der anerkendte det som et godt Forhandlingsgrundlag til Fremme af en fredelig Afvikling af Forholdet mellem Staten og Kirken.

Altsaa, vort Arbejde i denne Retning gaar længere tilbage end til 1922, det gaar i hvert Fald tilbage til 1916 og for øvrigt endnu længere tilbage.

Om Slutresultatet af Forhandlingerne mellem samtlige Partier erklærede dette Udvalg om Forholdet mellem Stat og Kirke:

„Resultatet af disse Forhandlinger kan formentlig sammenfattes saaledes, at der synes at være nogen Mulighed for, at der for Tiden i alle Partier — i hvert Fald for Dele af Partiets Vedkommende — kan ventes Tilslutning til Forslaget om en Adskillelse af Kirke og Stat paa den af Underudvalget foreslaaede lempe- lige Maade.“

Om dette Referat saa er fuldkommen korrekt, skal jeg lade staa hen, men det var altsaa Udvalgets Indtryk.

Udvalget gik ud fra, at skulde vi naa en saadan Ordning: en fuldstændig Adskillelse af Kirke og Stat, saa maatte der forudsættes og kræves en Grundlovsforandring, og under sit videre Arbejde udarbejdede det ogsaa et Forslag til Grundlovsændringer paa dette Punkt og en mere detailleret Udformning af dette Udkast. Men som jeg oftere har gjort gældende under de kirkepolitiske Forhandlinger her i Tinget og andetsteds, saa er jeg ikke sikker paa, at en Grundlovsforandring er nødvendig. Jeg har i den Forbindelse særlig henvist til et Skrift af nu afdøde Pastor Julius Friis-Hansen, i sin Tid Sekretær for Kirkefonden; det hedder „En fri Folkekirke“ og har som Undertitel „Et Indlæg for Kirkens Adskillelse fra Staten“.

Julius Friis-Hansen er allerede i 1902, da dette lille Skrift udkom, klar over, at der maa ske en Grundforandring i Forholdet mellem Stat og Kirke, han siger bl. a.:

„Vor nuværende Kirkeorden forudsætter, at Folket i sin Helhed bøjer sig hen imod Kirkens Lære. Er denne Forudsætning væsentligt bristet, tiltrænges der, at de kirkelige Forhold revideres fra Grunden af.“